

Richard II CLAUS PEYMANN, BERLINER ENSEMBLE, 2000 FOTO: MONIKA RITTERSHAUS

waarom het Berliner Ensemble zo nodig tot een Altersheim (bejaardentehuis) moest worden verspijkerd. Het Berliner Ensemble onder de nieuwe Hausherr Peymann vroeg (en kreeg) 15 miljoen DM, om het Brecht-theater te verbouwen: nieuwe techniek, een nieuw repetitielokaal, een nieuwe directie-etage en een nieuwe kleine zaal (Probekühne). Bovendien wilde Peymann pas naar Berlijn komen als de stadsregering de schulden van het Berliner Ensemble had afgekocht. En het directiesalaris (naar verluidt gelijk aan het salaris van de premier in Nederland) moest met 25% worden verhoogd.

En dan de subsidies, tja, de subsidies. De failliete Reichshauptstadt (over het miljardentekort is dit jaar de stadsregering gevallen) geeft jaarlijks 950 miljoen DM uit aan cultuur, de rijksregering stort daar jaarlijks (in het kader van het Hauptstadtvertrag der Berliner Kultur) nog eens 100 miljoen DM bovenop.

Van dat ruime miljard DM draaien in Berlijn drie operahuizen, drie muziektheaters, vier orkesten en zeventien Sprech-theaters. De twee grootste operahuizen (Deutsche Staatsoper aan de Gendarmenmarkt in voormalig Oost-Berlijn, en de Deutsche Oper aan de westelijke Kaiserdamm) toucheren tezamen jaarlijks bijna 170 miljoen DM subsidie en zijn er in de afgelopen jaren desalniettemin in geslaagd bijna 20 miljoen DM schulden te maken. De nieuwe Oberbürgermeister van Berlijn, de SPD-er Klaus Wowereit, heeft als lid van de senaat de theatermakers ooit eens een onverantwoordelijk soort zorgeloosheid verweten. Wowereit, vorig jaar in *Der Spiegel*: 'Het probleem is dat jarenlang iedere vraag naar bezuinigingen, hervormingen en efficiëntie in het management van de theaters door de theatermakers werd uitgelegd als een aanval op de vrijheid van de kunstenaar. En Berlijns theater was altijd Frontstadt-Theater,

de schouwburgen waren Schaufenster des Westens, en bleven dat ook tot lang na de Wende. En dat ging goed zolang het economisch goed ging. Maar toen kwamen de schulden: de gezamenlijke schuldenlast van de Berliner Bühnen zal in 2002 ongeveer 73 miljoen DM bedragen.' De enige theatermaker die in Berlijn (financieel gesproken) schuldenloos zijn werk doet, is de eerder genoemde Frank Castorf, die sinds 1992 het grootste toneeltheater van Berlijn (820 plaatsen) runt, de Volksbühne. Iedere productie wordt vooraf nauwgezet begroot, meer dan 200.000 DM mag een voorstelling niet kosten, zes weken repetitietijd is het maximum.

Het Berliner Ensemble van Claus Peymann incasseert jaarlijks 28,5 miljoen DM subsidie, heeft 3,9 miljoen DM eigen inkomsten uit voorstellingen, en van die ruim 32 miljoen DM worden 185 vaste medewerkers in dienst gehouden. Ter vergelijking: de